

ЈАЗИЧНА (НЕ)ПИСМЕНОСТ

Проф. д-р Виолета Николовска
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
violeta.nikolovska@ugd.edu.mk

Терминолошки рамки

- **Јазичната култура дел од севкупната култура**
- -поим во социолингвистиката (термин стандарден јазик и норма на стандардниот јазик Radovanović 1979; поим за еластична стабилност на нормата Б. Корубин 1969)
- -јазичната политика и планирање (Th. Ricento ed. 2006)
- **Стилистиката – функционални стилови**

Поимот компетенција

- **Компетенција на систем и компетенција на употреба** (Del Hymz 1980)
- Компетенција на систем (стекнување на метајазик и сознанија за организација на јазичен систем)
- Компетенција на употреба – пошироки сознанија за употреба на јазикот во социјален контекст

Искуства

- **Николовска 2019:** Студентите располагаат со повисоко ниво на компетенција на систем одошто компетенција на употреба
- Познавања од метајазикот и граматиката
- Компетенцијата на употреба како да не е стекната (не се знае во која ситуација кој регистар од стандардниот јазик да се користи)

Искуства

- **Во однос на јазичните нивоа**, најзагрижувачки е фактот што студентите имаат проблем со развиеноста на когнитивните процеси: слабо развиена структура на сложена реченица, грешки во содавање на релативна реченица, грешки во конгруенција – резултат на проблем во логичките процеси на мислење
- Следно по присутност во грешки во јазичната употреба е употребата на **интерпункциските знаци**. Речиси и не се употребуваат интерпункциски знаци. Главно, точка. Понекогаш и без неа.

Дидактички пристап

- Пристапот во наставата по мајчин јазик треба да биде првенствено насочен кон стекнување на јазичната култура.
- Пристап: мора да се знае што се учи и зошто се учи, ако сакаме да имаме резултати во наставата. Настава без јасно дефинирана и корисна цел е неефективна настава.
- Во наставата по мајчин јазик се учи МЕТАЈАЗИКОТ и ЈАЗИЧНАТА КУЛТУРА. Ако вака ја дефинираме целта, ќе имаме резултати.

Цел на наставата

- Сите знаеме да зборуваме на мајчин јазик. Што е тогаш тоа што го учиме?
- Организацијата на системот (како е можно со 31 глас да зборуваме толку многу и да пишуваме) и соодветниот метајазик (стручната научна терминологија со која тој систем се опишува). Значи како е можно да зборуваме со точно определен мал број гласови.
- Цел на интерпункцијата: и интерпункцијата си има цел. Таа е ритамот на зборувањето, графички приказ на нашата интонација.

Грешки во компетенцијата на употреба

- Пошироко: **култура во комуникацијата** – држење на телото, однесување во просторот, начин на облекување во согласност со ситуацијата
- Потесно: употреба на соодветен **функционален стил** и **стилистички средства**: естетика и јасност во изразувањето.
- - поим за **јазична култура** (колку е изграден, колку е популарен, колку ние во образованието работиме на градење на свест за јазичната култура и нејзино издигање на повисоко ниво)

Јазичен статус

- Реален статус на јазикот – јазичната култура како дел од дефиницијата на реалниот статус на еден јазик во заедницата (Th. Ricento 2006): Според теоријата на јазична политика и планирање, социјалната полезност на јазикот опфаќа два моменти: пазарна вредност на јазикот, како средство за комуникација во средината и низа субјективни карактеристики кои се во врска со општествената јазична култура. Според теоретичарите во оваа област, статусот на јазикот не зависи исклучиво и неопходно од легалниот статус на јазикот во државата (што го добива преку извршни, законодавни и правни рамки). Тоа, според овие теоретичари е неопходниот минимум. Централните елементи во достигнувањето на јазичниот статус не се исклучиво лингвистички: тука влегуваат естетски, психолошки, идеолошки фактори.

Јазичната култура - состојби

- Прифесорке овде е студентка од Струмица Педагошки факултет прва година.Сакам да ве прашам за семинарската дали може да пишувам за Морфологија и морфосинтакса, и дали истата треба да биде предадена во петок на 24. 12. 2010.Однапред благодарам!
- ---
- Zdravo profesorke. Ako se gotovi rezultate od vtoriot kolokvium za pedagogski fakultet ispratete gi na ovoj e-mail.
Pozdrav - култура на комуникација (заповед!)

Јазична култура - состојби

- Zdr Profesorke ,
- bi ve zamolila da mi pisete povratna informacija , vo vrska so predmetnata materija po vasiot predmet Makedonski Jazik so kultura na izrazuvanje , jas sum vonreden student , i istiot treba da go polagam na 22 fevruari vo ova ispitna sesija.
- Maja Stojanovska Od Skopje vcera sto bev kaj vas vo kancelarija
- Odnapred vi Blagodaram
- pozz

Јазична култура - состојби

За тема „Маките на професорите“. На почетокот на трудот како вовед во темата да ја напишам комуникација. И да кажам дека имам 200 студенти понекогаш. Предметот е универзитетски, може да го избере секој студент на Универзитетот, среќа само еднаш во текот на студирањето. Темата е култура на јазичното изразување. Не се работи само за јазична писменост, туку и пошироко, култура на комуникација. Не само правопис, граматика, дијалект или стандарден јазик. Овие луѓе се веќе студенти. Да проверам кој семестар (третти или четврти).

Pocituvana profesorke,
Dali moze da mi gi napisete datite za ispit po makedonski jazik(univerzitetski predmet)
Blagodaram
Pozdrav.

Ве молам напишете ми кој факултет, кој наставен центар и кој семестар ви е предвиден испитот. Колку што знам, универзитетските изборни предмети се во летен семестар. Да не имате некоја грешка?
Поздрав,

Praven fakultet.
Jas ne go prijaviv vo lanskot leten semestar i sakam da polagam vo ovaa sesija.

Кој Наставен центар Ивана? Кој град, Скопје или Штип?

Vo stip
Ивана, која година сте? Како ќе полагате Македонски? На кое писмо пишувате? Штип со мала буква ли се пишува?
Дојдете на 04. 02 во 12 часот на ФОН или на 14. 02 во 12 часот на ФОН.
Поздрав

Nemam kirilicna podrška na telefonot!!!
Blagodaram na informaciiite
Pozdrav

Јазична култура - состојби

Почитувана Професор д-р Виолета Николовска Јас сум Елизабета Атанасова од Пробиштип. Запишана сум како вонреден студент во прва година на Факултетот за Образовни науки - отсек Предучилишно образование, во учебната 2018/2019 година. Ве замолувам за информација по предметот Македонски јазик со култура на изразување кој материјал е потребен за испит, воедно дали е потребна Семинарска работа и на која тема (до кога да се изработи семинарската).

благодарам.

Ви

Со почит.

Стратегија

- За секоја **цел** што ќе си ја поставиме, треба да имаме и **стратегија** за нејзино остварување.
- **Цел во наставата по мајчин (македонски јазик):** стекнување на компетенции за систем и компетенции за употреба на стандардниот јазик.
- **Акцент:** на поимот / свеста за градење и издигање на нивото на **ЈАЗИЧНА КУЛТУРА** (тоа го детектиравме и како најболна точка во однос на стекнатите компетенции)

Стратегија

- **К. П. Мисирков – народен идеал** (негово дефинирање – резултат на дебата); еден од народните идеали – **односот кон мајчиниот јазик / неговата норма/ јазичната култура** – која е слика на **реалниот статус на јазикот во заедницата** (според теоријата на **Јазична политика и јазично планирање**)
- **Области и начини на дејствување:**
- - **Образование** (изделување на **предмет: јазична култура** – на кое ниво на образование; задолжителен за нематични факултети; **креирање на студиски и предметни програми**);

Стратегија

- - **Медиуми** (стратегија! Кампањи – *Пишуваме кирилица*; на блог - „кирилицата е секси“);
- Посебно на **е-просторот**: блогови, лекторски страници
- <http://bujicarijeci.com/> (јазични совети, анкети како е поприфатливо..., истражувања, коментари, на пр. на хрватскиот Правопис, превод, интересни факти – на пр. Што е кинглески јазик...)
- <https://www.kontekst.io/srpski/bujica> (слични изрази и синоними во српски, хрватски, англиски) – со фреквенција и сличност изразена во проценти, со примери во контекст од јазични корпуси
- <https://ciklopea.com/> (Independent Provider of Language Solutions), во која го има и македонскиот јазик (во смисла за преведување)
- <http://www.lektor-mk.com/>
- Прашањето за јазичен корпус
- Секој од нас, поединечно, преку личен пример

Стратегија

- КОМУНИКАЦИЈА - СОРАБОТКА